

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Tietojen luovutus koulutuksesta opiskeluhoitopalveluille

Opiskeluhoollon seminaari 29.10.2024

Heidi Saari, juristi
Opetushallitus

Käsitteistä

- Koulutuksen järjestäjällä tarkoitetaan tässä esityksessä esi- ja perusopetuksen, lukio- ja ammatillisen koulutuksen, tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA), työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen (TELMA) sekä vapaan sivistystyön oppivelvollisuuskoulutuksen järjestäjää oppilas- ja opiskelijahuoltolain 1 §:n mukaisesti.
- Opiskelijalla tarkoitetaan myös esi- ja perusopetuksen lasta tai oppilasta. Opiskeluhuoltopalveluilla tarkoitetaan koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa sekä opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalveluja. Huoltajalla tarkoitetaan opiskelijan huoltajaa tai tämän muuta laillista edustajaa. Esityksessä ei käsitellä esiopetusikäisen lapsen neuvolapalveluja.

Tukea tietojen luovutuksiin (1/3)

- Opetushallitus on julkaissut verkkosivuillaan Tietojen luovutus koulutuksesta opiskeluhuoltopalveluille- tukimateriaalin (ks. linkki esityksen lopussa). Tukimateriaali on suunnattu ensisijaisesti koulutuksen järjestäjille, mutta myös opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten on hyvä tutustua materiaaliin.
- Tukimateriaalin sisällössä käsitellään henkilötietojen luovutuksen edellytyksiä ja prosessia, sekä opiskeluhuoltopalveluille laissa säädettyjä tiedonsaantioikeuksia. Tukimateriaalissa on myös oma osuutensa usein kysytyistä kysymyksistä.
- Tukimateriaalin sisältö perustuu opetus- ja kulttuuriministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön, Opetushallituksen sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen yhteiseen valmisteluun.

Tukea tietojen luovutuksiin (2/3)

- Valmistelua on tehty muun muassa yhteisessä arkkitehtuurityössä, johon osallistuivat edellä mainittujen tahojen edustajien lisäksi myös Visma Oy ja Kuntien Tiera Oy. Arkkitehtuurikaavioiden toteutuksesta on puolestaan vastannut CSC – Tieteen tietotekniikan keskus. Arkkitehtuurityössä valmistuneet prosessikaaviot on sisällytetty tukimateriaaliin.
- Tukimateriaalin aineisto on julkaistu kahdessa osassa, ensimmäinen osa syksyllä 2023 ja toinen osa elokuussa 2024. Toisen osan yhteydessä tukimateriaalia selkeytettiin kokonaisuutena, sekä lisättiin uutta sisältöä prosesseista (mm. sopimusten laadinta ja mallipohja) sekä tiedonsaantioikeuksista (mm. suun terveydenhuolto).
- Tukimateriaalin sisällöstä järjestetään webinaari tiistaina 19.11.2024 klo 14.30 – 16.30 (ks. linkki esityksen lopussa).

Tukea tietojen luovutuksiin (3/3)

- Webinaariin ei tarvitse erikseen ilmoittautua, joskin mahdollisuus ennakkokysymysten esittämiselle on päättynyt.
- Palautetta tukimateriaalista tai siihen liittyviä kysymyksiä voi toki edelleen lähettää esim. verkkosivujen palaute-linkin kautta tai sähköpostilla (ks. yhteystiedot esityksen lopusta).
- Webinaarin tallenne ja esitysmateriaalit julkaistaan webinaarin jälkeen OPH:n verkkosivuilla.

Henkilötietojen luovuttamisesta yleisesti

- Koulutuksen järjestäjä kerää opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa henkilötietoja koulutuksen järjestämistä varten. Tiedot muodostavat henkilörekisterin, jota kutsutaan yleensä opiskelijarekisteriksi.
- Kun koulutuksen järjestäjä antaa opiskelijarekisterin tietoja opiskeluhuoltopalvelujen käyttöön, käyttötarkoitus muuttuu ja kyseessä on tietojen luovutus.
- Koulutuksen järjestäjä vastaa rekisterinpitäjänä siitä, että se luovuttaa hallussaan olevia henkilötietoja lainmukaisesti. Koulutuksen järjestäjän on ennen tietojen luovutusta tarkistettava, että edellytykset luovutukselle täyttyvät.
- Huom. Luovutusedellytykset koskevat myös opiskelijan ja hänen huoltajansa julkisiksi luokiteltuja henkilötietoja.

Opiskelijarekisterin tietojen luovuttaminen

- Tietojen luovuttamisen edellytyksenä on, että tietoja pyytävällä taholla on tiedonsaantioikeus pyytämiinsä tietoihin, yleisiä tietosuojaperiaatteita noudatetaan ja tiedonluovutusmenetelmä on lainmukainen.
- Koulutuksen järjestäjä voi hyödyntää Opetushallituksen tukimateriaalia sekä valtakunnallisessa arkkitehtuuryössä laadittuja prosessikaavioita arvioidessaan opiskeluhuoltopalveluiden tiedonsaantioikeuksia ja tietosuojaperiaatteiden noudattamista.
- Tietojen luovutusmenetelmiä koskeva arviointi on tehtävä paikallisesti, sillä Opetushallituksella ei ole toimivaltaa linjata tiedonhallintalain (906/2019) tulkinnasta eikä käytössä olevien tietojärjestelmien tai palveluiden teknisistä ominaisuuksista.

Tiedonsaantioikeudet

- Arvioidessaan tietojen luovutusedellytyksiä koulutuksen järjestäjän tulee tarkistaa, tuleeko tiedot luovuttaa suoraan lain nojalla vai onko tietojen luovuttamiseen pyydettävä opiskelijan tai hänen huoltajansa suostumus.
- Yksilökohtainen opiskeluhuolto perustuu vapaaehtoisuuteen sekä yhteistyöhön opiskelijan ja hänen huoltajansa kanssa, mutta osa yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa toteutettavasta tietojen luovutuksesta perustuu suoraan lakiin eikä suostumusta tällöin pyydetä.
- Tukimateriaalin kappaleissa 5–8 on käsitelty yksityiskohtaisesti sitä, milloin tietojen luovutus opiskeluhuoltopalveluille perustuu lakiin ja milloin suostumukseen.

Mitä opiskelijan tai hänen huoltajansa tietoja voidaan luovuttaa koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon (ml. suun terveydenhuolto) ilman suostumusta?

- Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon saa luovuttaa
 - opiskelijan nimen, syntymäajan sekä luokka- tai ryhmätiedot opiskelijan yksilöintiä ja terveystarkastusten järjestämistä varten, sekä
 - opiskelijan huoltajan nimen, yhteystiedot ja tiedonsaantioikeudet, kun koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta on tarve olla yhteydessä opiskelijan huoltajaan eikä tietoa löydy potilastietojärjestelmästä.
- Näiden tietojen luovuttaminen perustuu suoraan lakiin, eikä tietojen luovuttamiseen pyydetä suostumusta. Tiedot voidaan antaa myös esim. listana tai soiton perusteella. Tietoihin saa sisältyä salassa pidettäviä tietoja.

Mihin opiskelijan tai hänen huoltajansa tietojen luovutukseen koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon tarvitaan suostumus?

- Silloin kun koulu- ja opiskeluterveydenhuollon toimija (lääkäri/terveydenhoitaja) tarvitsee muita kuin edellä mainittuja terveystarkastuksen järjestämiseen tarvittavia opiskelijan tietoja, tarvitaan näihin suostumus.
- Tietoja tarvitaan tyypillisesti opiskelijan tuen tarpeen selvittelyä ja tukemista varten ja silloin toimija määrittelee tapauskohtaisesti tarvitsemansa tiedot. Tarve voi kohdistua koko opiskelijarekisterin tietosisältöön (mukaan lukien poissaolot, tuen tarpeet, jne.).
- Näiden tietojen luovuttaminen edellyttää suostumusta opiskelijalta tai hänen huoltajaltaan opiskelijan itsenäisestä päätöskyvystä riippuen. Suostumus tarvitaan kirjallisena. Tietoihin saa sisältyä salassa pidettäviä tietoja.

Mitä opiskelijan tai hänen huoltajansa tietoja voidaan luovuttaa kuraattoripalveluihin ilman suostumusta? (1/2)

- Kuraattoripalveluihin saa luovuttaa
 - opiskelijan nimen ja syntymäajan sekä luokka- tai ryhmätiedon opiskelijan yksilöintiä varten ja sen tarkistamiseksi, onko opiskelijalla oikeus saada kuraattoripalveluita, sekä
 - opiskelijan huoltajan nimen, yhteystiedot ja tiedonsaantioikeudet, kun kuraattorilla on tarve olla yhteydessä opiskelijan huoltajaan eikä tietoa löydy asiakastietojärjestelmästä.
- Näiden tietojen luovuttaminen perustuu suoraan lakiin eikä luovuttamiseen pyydetä suostumusta. Tietoihin saa sisältyä salassa pidettäviä tietoja. Tiedot voidaan antaa myös esim. soiton perusteella. Luovutus edellyttää, että opiskelijan asia on tullut kuraattorille hoidettavaksi.

Mitä opiskelijan tai hänen huoltajansa tietoja voidaan luovuttaa kuraattoripalveluihin ilman suostumusta? (2/2)

- Jos kuraattorilla on tarve saada opiskelijaan liittyviä muita tietoja palvelun tarpeen ja kiireellisyyden arviointia tai kuraattoripalveluiden toteuttamista varten, kuraattori määrittelee tapauskohtaisesti tarvitsemansa välttämättömät tiedot. Välttämättömien tietojen luovuttaminen perustuu sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain (703/2023) 64 §:n 1 momenttiin, eikä tietojen luovuttamiseen pyydetä suostumusta.
- Em. säännöksen mukaan tiedonsaantioikeus kattaa sosiaalihuollon asiakassuhteeseen olennaisesti vaikuttavat tiedot. Tietotarve voi siten kohdistua koko opiskelijarekisterin tietosisältöön (ml. poissaolot, tuen tarpeet, tuntimerkinnät, työjärjestykset jne.).
- Tietojen luovutus edellyttää, että opiskelija on otettu asiakkaaksi. Tietoihin saa sisältyä salassa pidettäviä tietoja.

Mitä opiskelijan tai hänen huoltajansa tietoja voidaan luovuttaa psykologipalveluihin ilman suostumusta?

- Psykologipalveluihin saa luovuttaa
 - opiskelijan nimen ja syntymäajan sekä luokka- tai ryhmätiedot opiskelijan yksilöintiä varten ja sen tarkistamiseksi, onko opiskelijalla oikeus saada psykologipalveluita, sekä
 - opiskelijan huoltajan nimen, yhteystiedot ja tiedonsaantioikeudet, kun psykologilla on tarve olla yhteydessä opiskelijan huoltajaan eikä tietoa löydy potilastietojärjestelmästä.
- Näiden tietojen luovuttaminen perustuu suoraan lakiin eikä tietojen luovutukseen pyydetä suostumusta. Tiedot voidaan antaa myös esim. soiton perusteella. Tietoihin saa sisältyä salassa pidettäviä tietoja. Luovutus edellyttää, että opiskelija on psykologin asiakkaana.

Mihin opiskelijan tai hänen huoltajansa tietojen luovuttamiseen psykologipalveluihin tarvitaan suostumus?

- Jos psykologi tarvitsee muita tietoja psykologipalveluiden toteuttamista varten, psykologi määrittelee tarvitsemansa tiedot tapauskohtaisesti. Tarve voi kohdistua koko opiskelijarekisterin tietosisältöön (mukaan lukien poissaolot, tuen tarpeet, jne.).
- Näiden tietojen luovuttaminen edellyttää suostumusta opiskelijalta tai hänen huoltajaltaan opiskelijan itsenäisestä päätöskyvystä riippuen. Suostumus tarvitaan kirjallisesti. Tietoihin saa sisältyä salassa pidettäviä tietoja. Luovutus edellyttää, että opiskelija on psykologin asiakkaana.

Linkit ja yhteydenotot

- Tukimateriaali: [Tietojen luovutus koulutuksesta opiskeluhuoltopalveluille | Opetushallitus](#)
- Tiistaina 19.11.2024 klo 14.30 – 16.30 järjestettävä webinaari: [Tietojen luovuttaminen koulutuksesta opiskeluhuoltopalveluille -webinaari | Opetushallitus](#)
- Arkkitehtuurityö E-duuniwikissä: [Opiskeluhuolto: Tietojen luovutukset koulutuksesta opiskeluhuollolle - Varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen sekä vapaan sivistystyön arkkitehtuuri & yhteentoimivuus - Eduuni-wiki](#)
- Yhteydenotot: Heidi Saari, puh. 029 533 1948, heidi.saari@oph.fi

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Kiitos!

